

LIETUVOS – TURKIJOS DVIŠALĖ PREKYBA

2021 m. balandžio 29 d.

I. Turkijos ekonomika ir tarptautinė prekyba

Svarbiausi Turkijos ekonomikos sektoriai pagal sukuriamą pridėtinę vertę 2019 m. buvo apdirbamoji gamyba (20%), didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių remontas (14%), viešasis administravimas, gynyba, švietimas, žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (14%), transporto ir saugojimo veikla (9,5%), nekilnojamojo turto sektorius (7,3%).

2020 m. Turkijos prekių eksportas siekė 148 mlrd. EUR. Prekyba su ES rinka sudarė 48% Turkijos prekių eksporto (į Vokietiją – 9,4%, Jungtinę Karalystę – 6,6%, Italiją – 4,8%), o iš ES nepriklausančių šalių 6,0% eksporto vertės tenka JAV, 5,4% – Irakui ir 2,8% – Izraeliui.

2020 m. Turkijos importas siekė 192 mlrd. EUR ir 36% importo vertės teko ES valstybėms narėms (iš Vokietijos – 9,9%, Italijos – 4,2%, Prancūzijos – 3,2%), o iš ES nepriklausančių šalių – 10% importo atvežama iš Kinijos, 8,1% – Rusijos, 5,2% – JAV.

Šaltiniai: Eurostat, ICT Trade Map.

II. Lietuvos ir Turkijos dvišalė prekyba

1 lentelė. Prekybos tarp Lietuvos ir Turkijos pagrindiniai rodikliai 2018-2020 m.

	2018		2019		2020	
	Dalis, %	Vieta	Dalis, %	Vieta	Dalis, %	Vieta
Prekės						
Šalies dalis bendrame Lietuvos prekių eksporte	0.8 %	23	0.8 %	23	1.2 %	20
Šalies dalis lietuviškos kilmės prekių eksporte	0.9 %	22	1.0 %	23	1.8 %	17
Šalies dalis Lietuvos prekių reeksporte	0.6 %	22	0.5 %	25	0.3 %	27
Šalies dalis Lietuvos prekių importe	0.6 %	25	0.6 %	26	0.7 %	24
Paslaugos						
	2018		2019		2020	
Šalies dalis Lietuvos paslaugų eksporte	0.4 %	27	0.9 %	22	0.2 %	35
Šalies dalis Lietuvos paslaugų importe	0.9 %	26	1.0 %	24	0.4 %	32

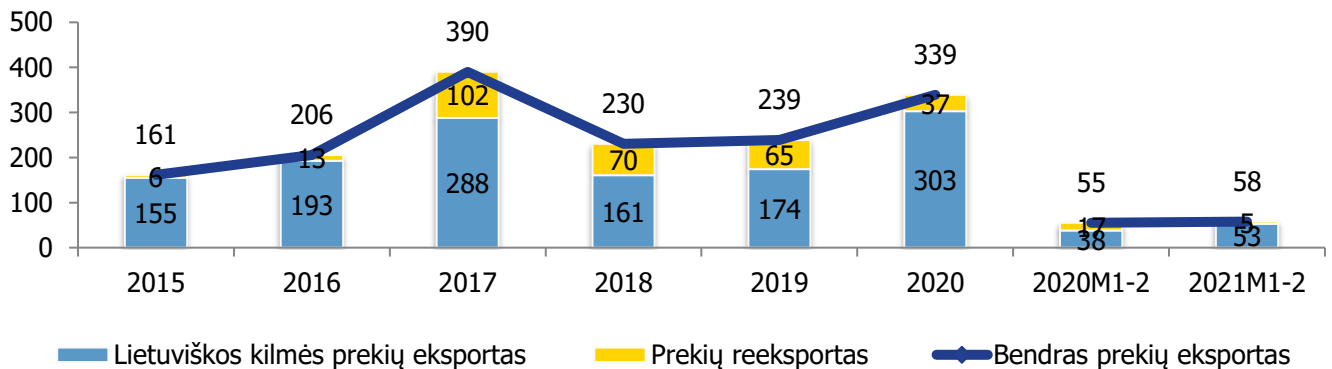
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Lietuvos bankas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

III. Prekyba prekėmis

2020 m. Turkija buvo 20-a didžiausia Lietuvos prekių eksporto rinka, kuriai teko 1,2% (339 mln. EUR) viso Lietuvos prekių eksporto. Beveik 89% Lietuvos prekių eksporto į Turkiją 2020 m. sudarė lietuviškos kilmės prekių eksportas, o likusią dalį (11%) – prekių reeksportas. Palyginti su 2019 m. Lietuvos prekių eksportas į Turkiją padidėjo 42%, daugiausiai dėl geležies ir plieno (juodųjų metalų) eksporto didėjimo. Per 2021 m. sausio-vasario mėn. bendras Lietuvos prekių eksportas į Turkiją, palyginti su atitinkamu 2020 m. laikotarpiu, didėjo 5,4% arba 2,9 mln. EUR.

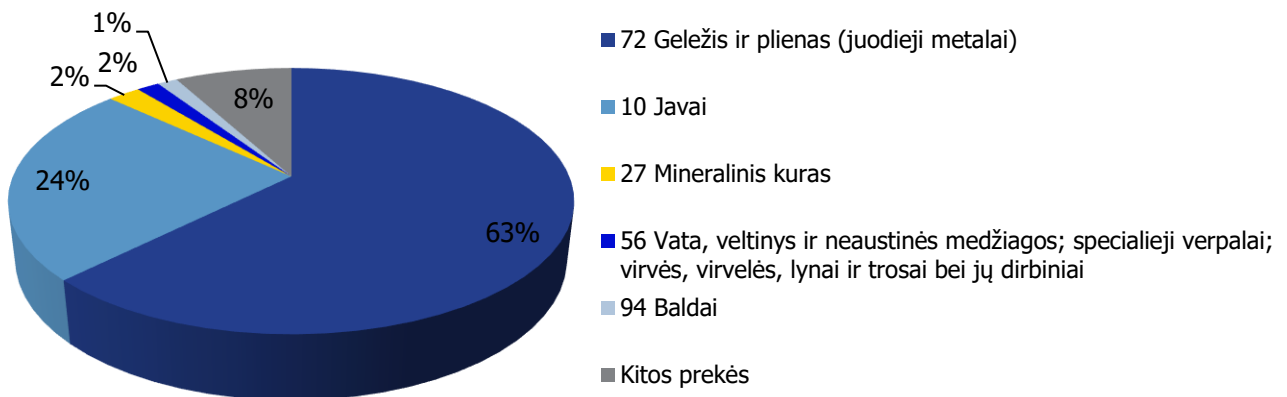
1 pav. Lietuvos prekių eksportas į Turkiją, 2015-2021 m. 1-2 mėn., mln. EUR

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

Lietuviškos kilmės prekėms Turkija 2020 m. buvo 17-a didžiausia eksporto rinka, kuriai teko 1,8% (303 mln. EUR) viso lietuviškos kilmės prekių eksporto. Lietuviškos kilmės prekių į Turkiją eksporto struktūroje didžiausią dalį sudarė geležis ir plienas (juodieji metalai) – 63% arba 189 mln. EUR (1-a didžiausia eksporto rinka), javai – 24% arba 74 mln. EUR (5-a didžiausia eksporto rinka), mineralinis kuras – 2,2% arba 6,7 mln. EUR (19-a didžiausia eksporto rinka), vata, veltinys, specialieji verpalai; virvės bei jų dirbiniai – 1,5% arba 4,7 mln. EUR (11-a didžiausia eksporto rinka), baldai – 1,4% arba 4,1 mln. EUR (31-a eksporto rinka). Palyginti su 2019 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė į Turkiją padidėjo 74% arba 129 mln. EUR. Labiausiai didėjimą lėmė geležis ir plienas (juodieji metalai). Per 2021 m. sausio-vasario mėn. lietuviškos kilmės prekių eksportas į Turkiją, palyginti su atitinkamu 2020 m. laikotarpiu, didėjo 39% arba 15 mln. EUR.

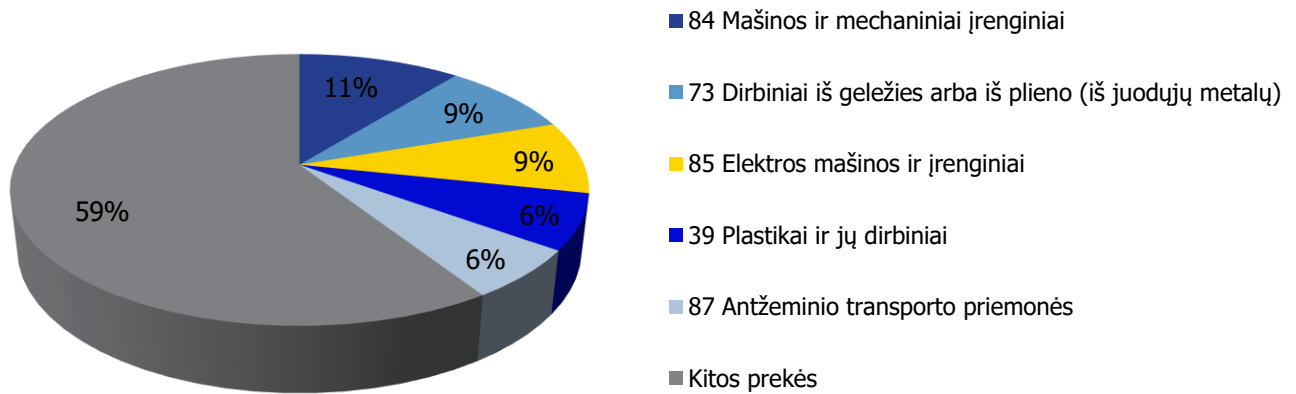
2 pav. Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Turkiją struktūra 2020 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2020 m. Turkija buvo 24-a didžiausia Lietuvos prekių importo rinka ir jai teko 0,7% (189 mln. EUR) viso Lietuvos prekių importo. Iš Turkijos 2020 m. daugiausia importuota mašinų ir mechaninių įrenginių – 11% arba 20 mln. EUR (21-a didžiausia importo rinka), dirbinių iš geležies arba iš plieno (iš juodųjų metalų) – 8,9% arba 17 mln. EUR (12-a didžiausia importo rinka), elektros mašinų ir įrenginių – 8,6% arba 16 mln. EUR (23-a didžiausia importo rinka), plastikų ir jų dirbinių – 6,6% arba 12 mln. EUR (21-a didžiausia importo rinka). Palyginti su 2019 m. prekių importas iš Turkijos padidėjo 5,5%.

3 pav. Lietuvos importo iš Turkijos struktūra 2020 m.

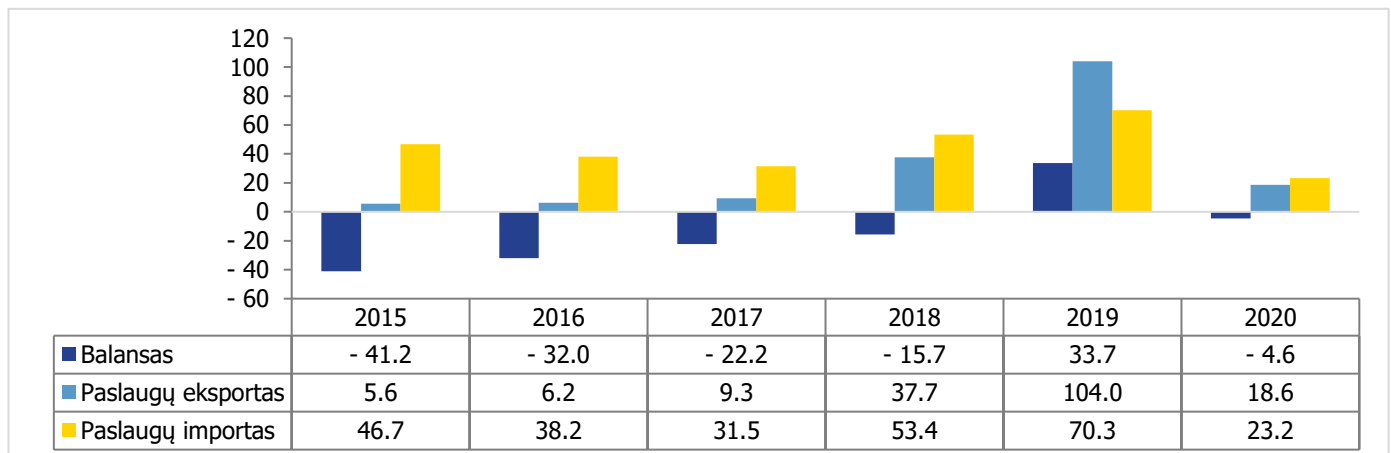

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

IV. Prekyba paslaugomis

2020 m. Turkija užėmė 35 vietą Lietuvos paslaugų eksporto rinkoje, kuriai teko 0,2% (19 mln. EUR) viso Lietuvos paslaugų eksporto. Paslaugų importas iš Turkijos siekė 23 mln. EUR, tai sudarė 0,4% viso Lietuvos paslaugų importo 2020 m., o Turkija buvo 32-a tiekėja paslaugų importuotojams Lietuvoje.

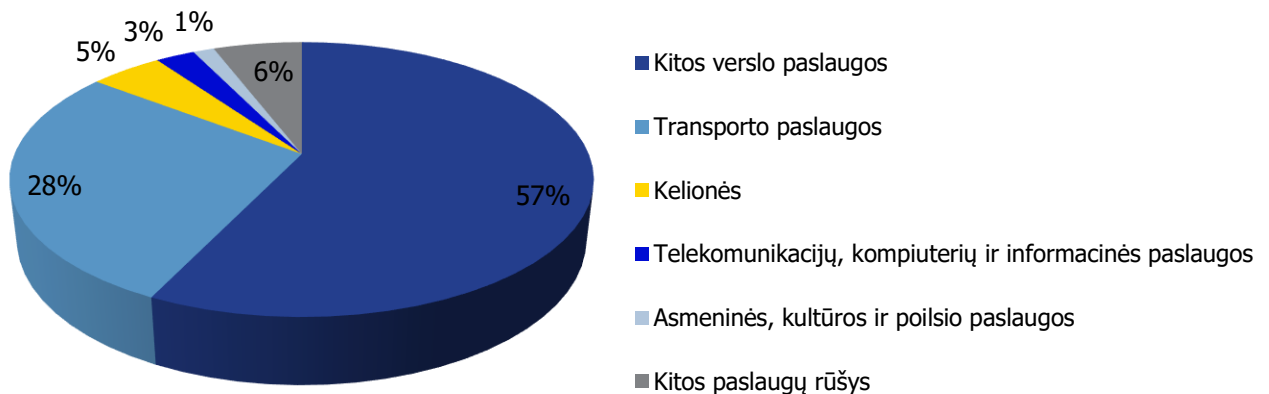
4 pav. Lietuvos ir Turkijos užsienio prekyba (paslaugos) 2015-2020 mln. EUR

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2020 m. iš Lietuvos į Turkiją daugiausia buvo eksportuota kitų verslo paslaugų – 57% arba 11 mln. EUR (21-a didžiausia eksporto rinka), transporto paslaugų – 28% arba 5,2 mln. EUR (40-a eksporto rinka), kelionių – 4,8% arba 890 tūkst. EUR (33-a eksporto rinka), telekomunikacijų, kompiuterių ir informacinių paslaugų – 2,6% arba 0,5 tūkst. EUR (59-a eksporto rinka), asmeninės, kultūros ir poilsio paslaugų – 1,4% arba 0,3 tūkst. EUR (22-a didžiausia eksporto rinka). Per 2020 m. Lietuvos paslaugų eksporto vertė į Turkijos rinką sumažėjo 82% iki 19 mln. EUR.

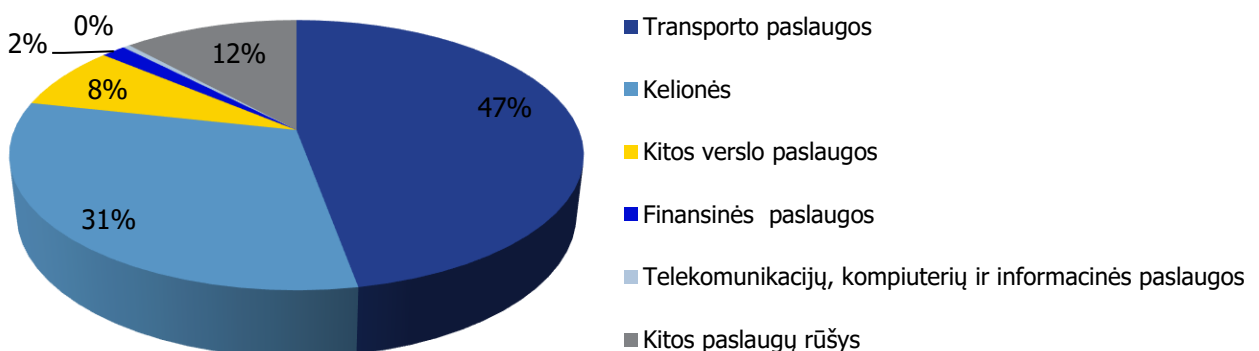
5 pav. Paslaugų eksporto iš Lietuvos į Turkiją struktūra 2020 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2020 m. iš Turkijos į Lietuvą daugiausiai buvo importuota transporto paslaugų – 47% arba 11 mln. EUR (37-a importo tiekėja), kelionių – 31% arba 7,3 mln. EUR (16-a didžiausia importo tiekėja), kitų verslo paslaugų – 7,7% arba 1,8 mln. EUR (36-a importo tiekėja), finansinių paslaugų – 1,6% arba 380 tūkst. EUR (39-a importo tiekėja), telekomunikacijų, kompiuterių ir informacinių paslaugų – 0,5% arba 110 tūkst. EUR (50-a importo tiekėja). Per 2020 m. paslaugų importo vertė iš Turkijos sumažėjo 67% iki 23 mln. EUR.

6 pav. Lietuvos paslaugų importo iš Turkijos struktūra 2020 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

V. PERSPEKTYVŪS SEKTORIAI

Eksporto galimybių vertinimo modeliu (EGVM)¹ nustatyta apie 831 prekių grupių (6 ženklų kombinuotosios nomenklatūros lygiu), turinčių geriausias galimybes lietuviškos kilmės prekių eksportui į Turkijos rinką. Perspektyviausi sektoriai lietuviškos kilmės prekių eksportui į Turkiją yra šie: chemijos pramonės produktai, tekstilės gaminiai, mašinos ir įrenginiai bei pagrindinių metalų gamyba.

2 lentelė. Didžiausią eksporto potencialą Turkijos rinkoje turintys Lietuvos sektoriai pagal EGVM.

Pramonės šaka (pagal EVRK 2 red.)	Potencialios eksporto galimybės
IŠ VISO	831
Chemikalų ir chemijos produktų gamyba	178
Tekstilės gaminių gamyba	129
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	93
Pagrindinių metalų gamyba	64
Maisto produktų gamyba	53
Augininkystė ir gyvulininkystė, medžioklė ir susijusių paslaugų veikla	33
Popieriaus ir popieriaus gaminių gamyba	31
Kitų nemetalo mineralinių produktų gamyba	29
Metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, gamyba	28
Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba	26
Kitos	167

Šaltinis: UN Comtrade, Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

¹ Eksporto galimybių vertinimo modelis (EGVM) naudojamas perspektyvių eksporto galimybių identifikacijai. Modelis atsižvelgia į atskleistąjį santykinį pranašumą (produktus, kuriuose Lietuva turi santykinį pranašumą eksporto rinkose), nagrinėjamo produkto trumpalaikį ir ilgalaikį importo vertės augimą, importo rinkos dydį, rinkos koncentracijos laipsnį (kuo indeksas mažesnis, tuo lengvesnis produkto įvedimas į rinką) ir importo muitus.